

İhsan Sungu (1883 - 1946)

İHSAN SUNGU

(1883 - 1946) Fikir ve eğitim adamı, Millî Eğitim Bakanlığında Mi.iste-şarı. 1883'te Tarablus'ta doğmuştur. Babası inuhteli f şehirlerde yargıç- lıklarda bulunmuş ve Bağdat İstinaf Mahkemesi Ceza Dairesi Başkanlığından emekliye ayrılmış olan Hüseyin Yahya Beydir.

İhsan Sungu, çocukluğunu ve ilk gençliğini babasının görevle bulunduğu Adana, Sivas, Diyarbakır, gibi Anadolu şehirlerinde geçirmiş ve 1898'de Diyarbakır İdadisinden birincilikle mezun olduktan sonra öğrenimini tamamlamak üzere İstanbul'a gelmiştir. O tarihlerde Mülkiye idadisi adını taşıyan Mercan idadisini de 1901'de başarı ile tamamlayarak Mülkiyeye girmiş ve 1904'te bu okulu da birincilikle bitirmiştir. Öğrencilik hayatında çalışkanlığı ve iyi ahlakıyla kendisini hocalarına ve arkadaşlarına pek çok

sevdirmiş ve bulunduğu çevrede geni bilgisi ve vazifescvcrliğıyle seçkin bir yer tutmuş olan İhsan, Teçhizatı Askeriye Nezareti Evrak Müdürü İfoavini sıfatıyla 21 yaşında, devlet hizmetine girmiş ve ölümüne kadar kırk iki yıl eksilmeyen bir gayretle kendini kamu hizmetine vermiştir.

Köse Raif Paşa gibi tecrübeli ve düriist ahlaklı bir devlet adamının, kısa zamanda takdirini kazanan genç müdür muavini, 1907 de Washington elçiliğine Üçüncü Katip olarak gönderilmiş, Meşrutiyetin ilanına kadar Ame-rika'da kalmış, bu yeni alemle temas kendisi için adeta yeni bir tahsil ve tettebbu devresi teşkil etmiş ve İngilizce öğrenmesini sağlamıştır. Memlekete dönüüşünde bir müddet Tanin gazetesinde ıalışmış, hükümetçe Akabe kayma-amlığına tayininin kararlaştığı gün, kendisine tesadüf eden ve o sırada müdürlüğünü üstüne aldığı Dürümuallimin'in ıslahı için dinç ve kuvvetli bir öğretim heyetinin teşkili ile uğraşan eski arkadaşı Sati Beyin ısrar ve teşvikiyle kendini. çok sevdiği öğretim mesleğine adanmıştır. 26 ekim 1909 da Darümuallimini Aliye Malumatı Medeniye ve Kanuniye Öğretmeni ve bu okula bağlı olarak yeni kurulan Tatbikat Okulunun da müdürü olmuştur. İhsan Bey, yeni işine büyük bir bağlılıkla sarılmış ve çalışmalarının ağırlık merkezini bilhassa memlekette ıleri eğitim ve öğretim metotlarının uygulan-ıldığı bir deneme örnek ilk okulu yaratma konusu üstünde toplamış ve kısa zamanda bunu gerçekleştirmekte büyük başarı göstermiştir. Çocukluğundan• beri okumayı ve kitabı seven Tatbikat Okulu Müdürünün, bir taraftan da tetkik ve tettebbularını derinleştirmeğe, türlü bakımdan özel değerler taşıyan kütüphanesini gittikçe zenginleştirmeye başladığını görmekteyiz Öğretmen adayları için hazırladığı örnek derslerle Tatbikat Okulunda, yazdığı makale ve tatbikat dersleriyle «Tedrisat Mecmuası»nın yayıldığı ilk öğretim kurum•larında yepyeni bir öğretim ve eğitim hamlesi yaratan Tatbikatçı İhsan, iki üç yıl içinde mesleğin yüksek otoriteleri arasında yer almış, geniş bilgisiyle, özverili çalışmalarıyle küçük büyük bütün meslektaşlarında kendisine karşı bir güven ve sevgi yaratmıştır.

1911 den itibaren İhsan Bey Öğretmen Okulunun ilk, rüşdiye ve aliye sınıflarında tarih ve pedagoji derslerini de vermeye başlamış, bir taraftan tarih öğretimine yepyeni bir değer ve mana kazandırmış, bir yandan da pe- dagoji alanında memlekete yeni görüş ve anlayış ufukları açmıştır.

1913 ten 1919 a kadar İhsan Bey ayrıca İstanbul Kız Öğretmen Oku• lunun öğretim usulü dersini de üzerine almış ve böylece kız ve erkek çok sayıda memleket gencini ilk öğretim safhalarında hizmete yetiştirmeye baş- lamıştır.

1919 dan itibaren çalışmalarını Erkek Öğretmen Okulunda toplıyan İhsan Bey, 1921 de bu müessesenin müdürlüğüne getirilmiş, 1924 e kadar bu vazifede bulunduktan sonra kendi isteğiyle Yuksek Öğretmen Okulu pedagoji ve öğretim usulü öğretmeni olmuştur. Bir taraftan da senelerce Arnavutköy Amerikan Kız Kolejinin edebiyat ve tarih öğretmenliğini yapmış, memleketimizde görev alan Amerikalı kiiltir adamlarına dilimizi öğretmek,

memleketimizi tanıtmak ve scYdirmek hususunda da başarılı çalqmalıda bulunmuştur.

İhsan Sungu, okul içinde ve sınıf karşısında geçen on beş yıllık öğre- tim hayatına paralel olarak memleket irfan hayatı bakımından büyük önem taşıyan başka çalışma alanlarında da değerli hizmetlerde bulunmuştur. ilk öğretim işlerinde ve hemen bütün maarif meselelerinde gerek Maarif Neza- retinin, gerek Maarif Vekaletinin daima hilgisinden ve tecrübesinden fayda- landığı başlıca uzmanlardan biri olmuştur.

Ankara da 192 3 ve 1924 yıllarında toplanan ve Cumhuriyet Maarifinin ilk programlarını yapan, çalışma hedeflerini belirten ilk iki Hey'et-i İlmiyede de çalışmıştır. İhsan Sungu, bir taraftan da son yüzyılın tarihini türlü yönden aydınlatıcı inceleme ve derindeştirmeler yapıyor, maarif tarihimiz, Tanzimat Devrinin fikir ve politika tarihi, basın hayatı üzerindeki bilgisini durmadan genişletiyordu. O, sadece, öğrencilerinin eksikliklerini tamamlayan ve onların bilgi ve seviyelerini yükseltmek için her vasıttan faydalanabilen bir mü- rebbi olmakla kalmamış, türlü konuda güçlüklerle karşılaşan, aradığı kaynak veya bilgiyi bulmaktan aciz kalan fikir ve kalem hayatı mensuplarının da daima bilgisinden ve kütüphanesinden faydalandıkları samimi ve kuvvetli bir yardımcı olmuştur.

Türk milli maarifine unutulmaz hizmetlerde bulunmuş olan rahmetli Mustafa Necati, Bakanlık Merkez teşkilatını kuvvetlendirmek üzere çevresine mesleğin o günkü değerlerini toplamaya başladığı zaman İhsan Sungu'yu da l\lilli Talim ve Terbiye Heyeti Üyesi olarak Ankara'ya çağırdı ve o, muttasıf olduğu vazifeseverlik duygusuyla, İstanbuldaki derslerini, i lerini, hatta pek çok sevdiği evini ve kitaplarını derhal bırakarak 9 ekim 1926 tarihinde Ankara'ya geldi. İhsan Sungu'nun hayatında yepyeni bir safha teşkil eden ve yirmi yıl süren Ankara devresinin ilk yılları bir okul odasının mütevazi konforu içinde geçti ve bu sırada memleketin 1927 tarihli ilk okul proğra- mıyla kazandığı yepyeni ve ileri ilk öğretim anlayışının kurucularından biri oldu.

iki yıl sonra, Ankara'da çok Se\diği bir yer olan Cebeci'de yaptırdığı evine ailesiyle ve kitaplaıyla yerleşti.

1929 da kısa bir süre için Gazi Orta Öğretmen Okulu Müdürlüğünü de üstüne alan İhsan Sungu, üç yıl fahri olarak bu müessesenin öğretim usulü öğretmenliğini yapmış, 18 kasım 1930 da da Talim ve Terbiye Kuruluna başkan olmuştur. Hayatının bu safhası resmi görevi yanında, İhsan Sungu'- nun çok sevdiği ve bildiği bir ilim şubesi olan tarih alanında daha geniş çalışmasını, üstüne bu konudaki çalışmaları düzenliyen idare sorumlulukları almasını gerektirmiş ve o, 26 mart 1932 den itibaren Türk Tarih Kuru- munun üyesi ve 1938-1942 yılları arasında da kurumun Asbaşkanı sıfatıyla hayatının son günlerine kadar Türk tarihi üzerindeki çalışmalara zevkle ka- tılmıştır. 1932 ilkbaharında o vakit Başbakan bulunan Milli Şefimiz İsmet İnönü'nün Moskova seyahatlerinde maiyetlerinde bulunmuş, 1932 de Birinci Türk Tarih ve Dil Kurultayları sırasında da rahmetli Atatürk'ün çalışma

çevresine girmiştir. Bu yakın temaslarla Atatürk ve İnönü'nün sevgi ve teveccühlerini kazanan İhsan Sungu, her iki Şefe karşı derin bir sevgi ve saygıyla bağlanmıştır.

Atatürk'ün babası Ali Rıza Efendinin biyografisi hakkındaki bilgiyi doğru ve ilmi bir şekilde toplamak için sarfettiği emek ve bir vesile ile büyük Şeften görmüş olduğu takdir ve teşekkür hayatının eşi olmıyan zevk- lerinden ve Milli Şefimiz'io, kendisinin son hastalığı sırasında hatırını sor- mak için evine kadar zahmet buyurmaları da hayatının en büyük mazhari- yetlerinden biri olmuştur.

Milletin en büyüklerinden, mahallesindeki en küçük çocuklara ve her akşam kitapları koltuğunda evine dönerken kendisini nöbet noktasında içten gelen saygıyla selamlıyan polis memurlarına kadar, herkese sevdirmenin sır- rına ermiş olan İhsan Sungu'nun memurluk hayatının 3 nisan 1939 danberi, son yedi senesini dolduran Müsteşarlık devresini, çok sevdiği ve candan bağlı olduğu Hasan Ali Yücel'le beraber çalıştığı günler teşkil eder. Yaşının az çok ilerlemiş olmasına rağmen en genç ve çalışkan memuru bile gıpta ettirecek bir gayretle kendisini işine veren, tam ve kamil iş yapmanın örneği olan İhsan Sungu Türk Milli Eğitim tarihinde daima saygıyla anılacaktır.

Son senelerinde hususi çalışmalarını Namık Kemal, Ahmet Mithat ve Ebüzziya üzerinde teksif eden ve bu konuda çok değerli üç tetkik mahsuliyle irfan kütüphanemizi zenginleştireceği şüphesiz olan üstat İhsan Sungu'nun vakitsiz ölümü, maalesef bizi onun daima aranan tatlı ve öğretici sohbetin- den olduğu gibi, değerli eserleriyle başba a kalmak zevkinden de mahrum etmiş bulunuyor. Ahmet Mithat Efendi hakkındaki değerli konferansını An- kara'da ve İstanbul'da dinlemiş olanlar, onun derin bilgisi ve kıvrak zekasıyla tatlı üslubu karşısında duydukları hayranlığın hatırasını hiç şüphesiz uzun zaman saklıyacaktıdır. Memleketin kendi janrında en zengin hususi kütü- panelerinden birine sahibolan İhsan Sungu'nun, derin bilgisinden yazılı ola• rak pek az şey bırakmış olduğunu söyleyenler olacaktır. Fakat bu, otuz yıldır memlekette ileri bir maarif anlayışının geli,mesinde, Yeni Türkiye öğretim ve eğitim adamlarının yetişmesinde ve eser vermelerinde onun büyük payını ve rolünü inkar etmek olur.

Yedi ay süren bir hastalıktan sonra 11 nisan 1946 günü Ankara'da vefat eden İhsan Sungu, yeri güç doldurulan bu büyük insan, idare ve ilim adamı idi. Aziz hatırası her zaman hürmetle anılacaktır.

Faik Reşit UNAT